

**UNIVERSITEIT
TWENTE.**

slo

nationaal expertisecentrum
leerplanontwikkeling

Universiteit Maastricht

Workshop: Op weg naar een neus voor kwaliteit: het delen van leerdoelen en succescriteria met leerlingen

informED

Professionaliseringstraject voor docenten in het VO,
Conferentie | 13 november 2019

informED team

Emiel de Kleijn
E.dekleijn@slo.nl

slo

Bas Trimbos
b.trimbos@slo.nl

Christel Wolterinck
c.h.d.wolterinck@utwente.nl

Dr. Kim Schildkamp
k.schildkamp@utwente.nl

Jitske de Vries
j.a.devries@utwente.nl

UNIVERSITEIT TWENTE.

Inge Jansen
i.jansen@slo.nl

Dr. Cindy Poortman
c.l.poortman@utwente.nl

Prof. Adrie Visscher
a.j.visscher@utwente.nl

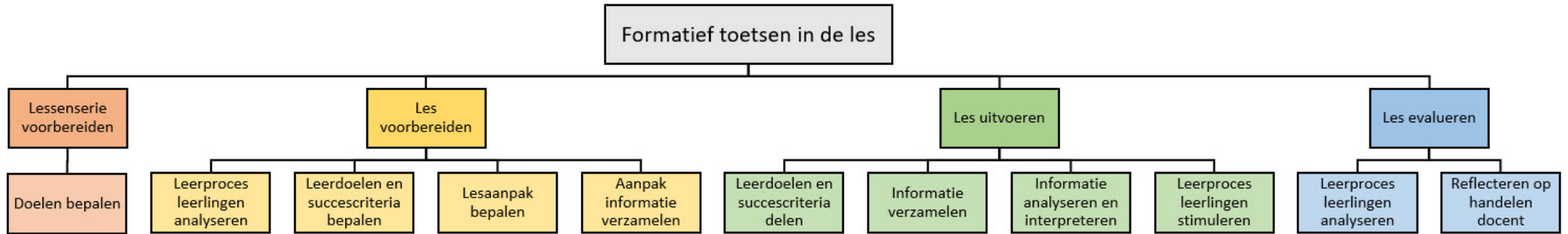

Prof. Jeroen van Merriënboer
j.vanmerrienboer@maastrichtuniversity

Workshop: Op weg naar een neus voor kwaliteit: het **informED** delen van leerdoelen en succescriteria met leerlingen

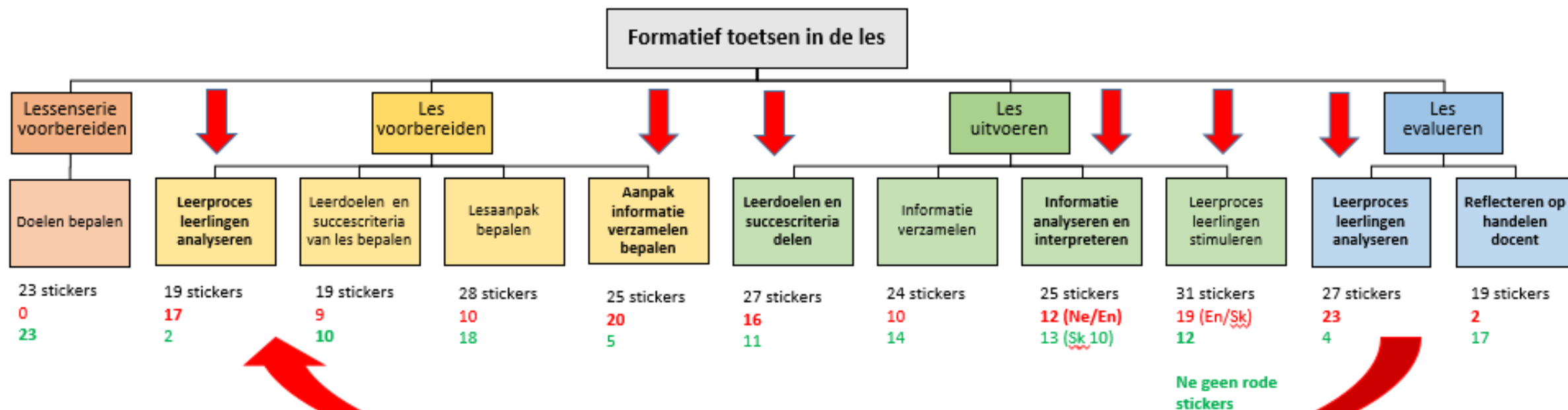
- Zicht krijgen op vaardigheden die nodig zijn voor formatief toetsen.
- Focus op verhelderen, delen en begrijpen van leerdoelen en succescriteria.
- Neus voor kwaliteit ontwikkelen.

Taakanalyse: basis voor de training

Prioriteiten training

Formatief evalueren vandaag

- Leerdoelen en succescriteria verhelderen (Fase 1 Gulikers & Baartman, 2017 en Strategie 1 Leahy, S., et al., 2005)

Formatieve toetscyclus (Guikers & Baartman, 2017)

	Waar werkt de leerling naartoe?	Waar is de leerling nu?	Hoe komt de leerling naar de gewenste situatie?
Leraar	1. Verhelderen van leerdoelen en delen van criteria voor succes	2. Realiseren van effectieve discussies, taken en activiteiten die bewijs leveren voor leren	3. Feedback geven gericht op verder leren
Mede-leerling	Begrijpen en delen van leerdoelen en criteria voor succes	4. Activeren van leerlingen als belangrijke informatiebronnen voor elkaar	
Leerling	Begrijpen van leerdoelen en criteria voor succes	5. Activeren van leerlingen in het stimuleren van eigenaarschap over het eigen leren	

Figuur 1: Vijf strategieën van formatief evalueren (Leahy, Lyon, Thompson & Wiliam, 2005).

Verhelderen leerdoelen en succescriteria

- Voorwaardelijk voor alle volgende stappen in formatief evalueren:
  - Leerlingen betrekken en motiveren
  - het kunnen geven en begrijpen van feedback
  - eerste stap naar zelfregulatie
- Uit onderzoek blijkt dat deze fase niet of niet goed wordt uitgevoerd (o.a. Gulikers & Baartman, 2017).

Strategieën formatief evalueren

Hoe kun je dan wel leerdoelen en succescriteria delen met *impact*?

- Onderwijzen zonder leerdoelen gaat nog wel. Leren zonder **succescriteria** is 'hopeless' ([Hattie](#))
- **Voorbeelden** zijn cruciaal voor het verhelderen, delen en begrijpen van leerdoelen en succescriteria. Ze kunnen boodschappen overbrengen over hoe kwaliteit eruit ziet zoals niets anders kan (Sadler, 2002)...
- **Actieve deelname** van alle leerlingen is daarbij van belang...
- Fase 1 kost tijd maar **betaalt zich terug**: dieper leren + eigenaarschap...

Opdracht I

- We gaan drie video's bekijken waarin leerdoelen en succescriteria verhelderd worden.
- Beantwoord per video de volgende vragen:
  1. Welke activiteiten voert de docent uit?
  2. Welke activiteiten voeren de leerlingen uit?
  3. Hoe zorgt de docent voor eigenaarschap bij leerlingen?

Werkvorm: denken- delen- uitwisselen

Eerst voor jezelf- dan in de groep- vervolgens plenair

Video 1 uit informED les scheikunde

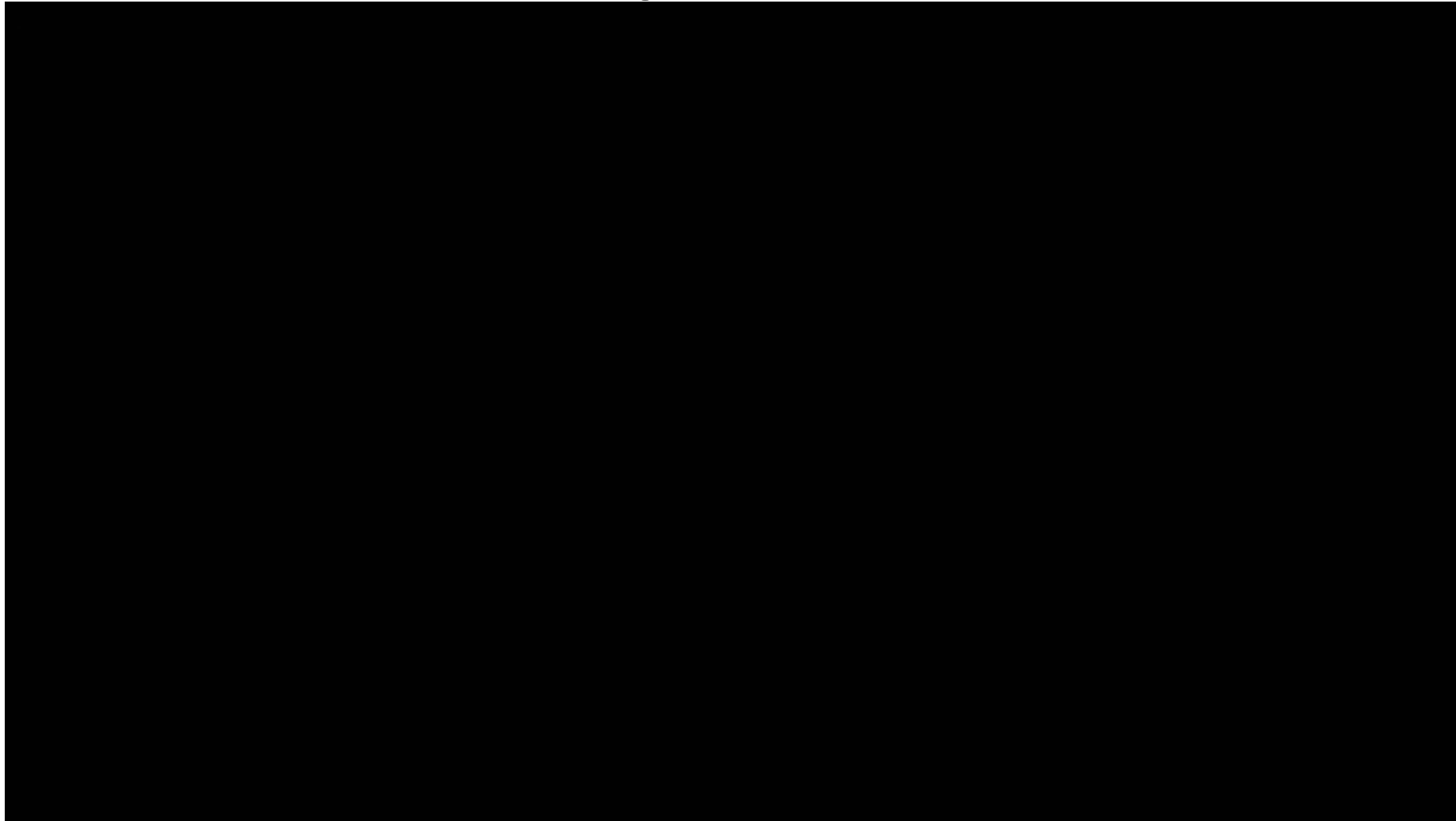

Video II (bron: SLO)

	Waar werkt de leerling naartoe?	Waar is de leerling nu?	Hoe komt de leerling naar de gewenste situatie?
Leraar	1 Verhelderen van leerdoelen en delen van criteria voor succes	2 Realiseren van effectieve discussies, taken en activiteiten die bewijs leveren voor leren	3 Feedback geven gericht op verder leren
Mede-leerling	Begrijpen en delen van leerdoelen en criteria voor succes	4 Activeren van leerlingen als belangrijke informatiebronnen voor elkaar	
Leerling	Begrijpen van leerdoelen en criteria voor succes	5 Activeren van leerlingen in het stimuleren van eigenaarschap over het eigen leren	

Vijf strategieën van formative assessment (gebaseerd op William & Leahy, 2015)

Video III: uit informED les Engels

Opdracht 1 terugkoppeling

1. Welke activiteiten voert de docent uit?
2. Welke activiteiten voeren de leerlingen uit?
3. Hoe zorgt de docent voor eigenaarschap bij leerlingen?

Opdracht 2

Wat is volgens jullie de beste uitvoering (of elementen uit de video's) van de drie en waarom?

Maak een top drie (ranking).

Werkvorm: denken- delen- uitwisselen

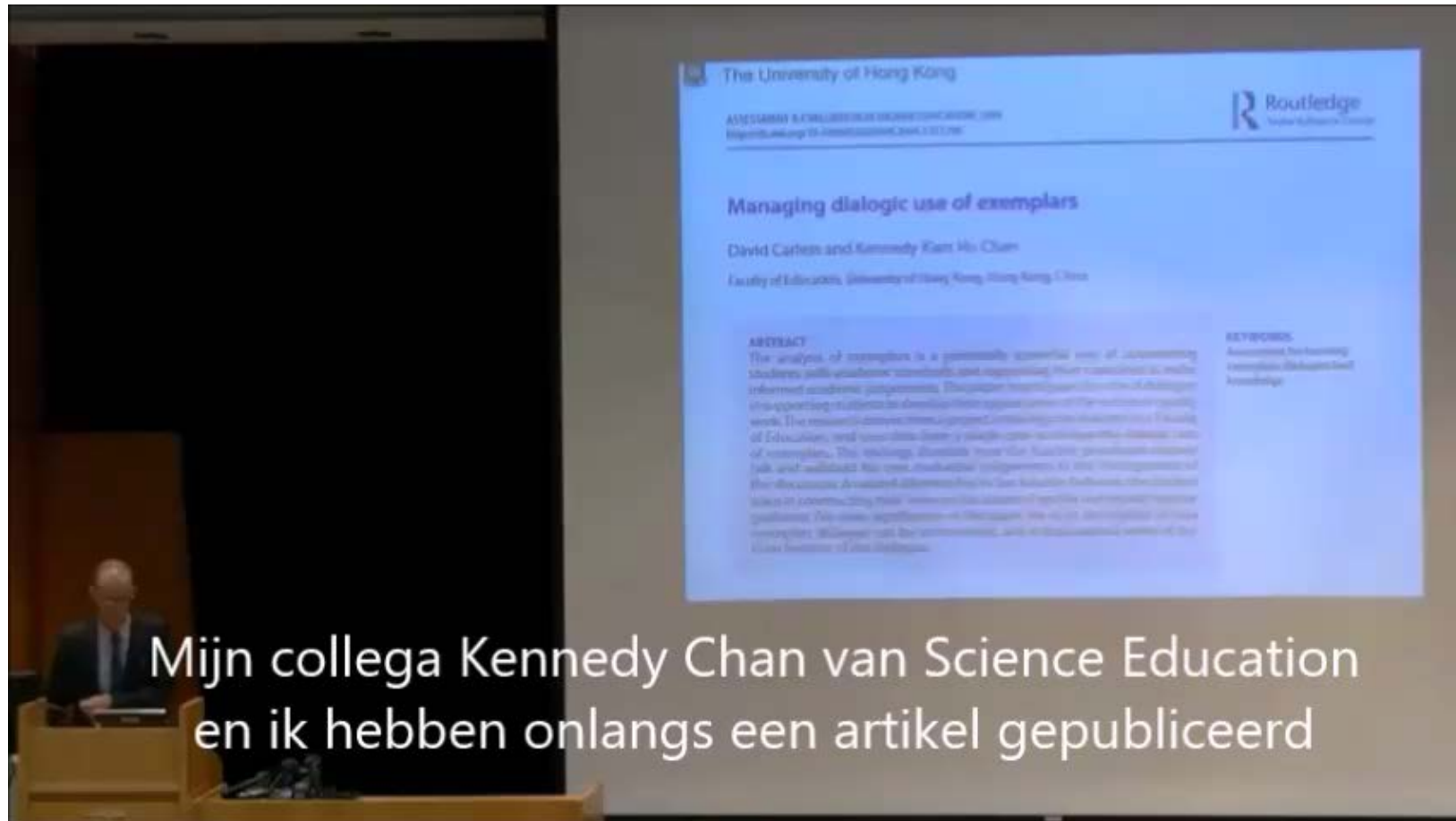
Exemplars

Ranking is gebaseerd op het werken met exemplarische voorbeelden:

Exemplars

Definitie exemplars

Waarom exemplars gebruiken?

↻ You Retweeted

David Carless @CarlessDavid · Oct 8

Replying to @bastrimbos

Students who accessed #exemplars got better exam marks than those who didn't

No longer exempt from good practice: using exemp...

(2013). No longer exempt from good practice: using exemplars to close the feedback gap for exams.

Assessment & Evaluation in Higher Education: Vol. 38, ...

tandfonline.com

Neus voor kwaliteit

Werken met exemplarische uitwerkingen geeft leerlingen de kans om een neus voor kwaliteit te ontwikkelen, iets dat nodig is om kwaliteit te produceren (Sadler, 1989)

Opdracht 3A

Kijkend naar je eigen vak; hoe zou jij leerdoelen en succescriteria verhelderen met je leerlingen?

- Noteer je ideeën op je formulier
  - Turn & Talk

Opdracht 3B

Leerdoelen en succescriteria verhelderen.

- Wat was een eye-opener?
  - Welk idee wil je in de komende weken zeker gaan uitproberen?
-
- Turn & Talk

Referenties

Publicaties:

- Carless, D. & K.K.H. Chan (2016). [Managing dialogic use of exemplars](#). Assessment and Evaluation in Higher Education.
- Gulikers, J. & Baartman, L. (2017). [Doelgericht professionaliseren: formatieve toetspraktijken met effect! Wat DOET de docent in de klas?](#) NRO-PPO.
- Leahy, S., et al. (2005). [Classroom assessment: Minute by minute, day by day. Assessment to Promote Learning](#), 63, 19-24.
- van Merriënboer, J. J. G., & Kirschner, P. A. (2007). [Ten Steps to Complex Learning. A Systematic Approach to Four-Component Instructional Design](#). New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Sadler, D. R. (1989). [Formative assessment and the design of instructional systems](#). Instructional Science, 18, 119–144.
- Sadler, D Royce. (2002). [Ah! ... So That's 'Quality'](#). In P. Schwartz & G. Webb (Eds). Assessment: Case studies, experience and practice from highereducation (Chap. 16, 130-136). London: Kogan Page.

Video's

- Video Dylan Wiliam (unpacking formative assessment): <https://vimeo.com/130201029> .
- Video John Hattie (leerdoelen én succescriteria – leerdoelen zonder succescriteria zijn hopeloos): https://www.youtube.com/watch?v=dvzeou_u2hM .
- Video I: scheikunde: informED-project (unpublished)
- Video II Nederlands: SLO. (unpublished).
- Video III: Engels: informED-project (unpublished)
- Video David Carless exemplars: <https://www.youtube.com/watch?v=I4YYj4v7Gfw>

Meer weten over informED?: <https://www.formatief-toetsen.nl/InformED-project/>

UNIVERSITEIT
TWENTE.

slo

nationaal expertisecentrum
leerplanontwikkeling

Universiteit Maastricht

informed

Professionaliseringstraject voor docenten in het VO